

Till: Finansdepartementet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienum: Fi2021/03461

Stockholm, 2022-01-31

SwedenBIOs svar på remiss av En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31)

SwedenBIO har valt att svara på Ds 2021:31 "En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling" och förslaget kring skyldighet för upphandlande myndigheter och enheter att beakta klimatet vid offentlig upphandling.

Inledande kommentarer

SwedenBIO ställer sig positiv till alla insatser att förstärka arbetet med ett mer hållbart samhälle, där införandet av mer hållbara kriterier i offentlig upphandling är ett sådant verktyg. Som representant för ett stort antal små och mellanstora företag vill vi dock belysa dessa företags särskilda förutsättningar.

Svenska life science-bolag sitter på nyckeln för att lösa flera hållbarhetsutmaningar både inom de globala hälsomålen och effektivare och miljövänligare läkemedelsproduktion. Av de mer än 3 000 bolag som utgör den svenska life science branschen är merparten mikrobolag eller små och medelstora företag (SMF). Flertalet av dessa bolag svarar för innovationer som är väsentliga för att lösa framtidens utmaningar.

SwedenBIO anser att det är viktigt att beakta att kraven ska ställas på ett sätt som tillåter även SMF utan tillräckliga resurser för omfattande hållbarhetsarbete att delta på lika villkor, inte minst då dessa bolags innovationer kommer att behövas för att kunna adressera hållbarhetsutmaningar inom branschen. Ett exempel är antimikrobiell resistens, där Sverige ligger i framkant gällande innovationer som möjliggör alternativ till antibiotika samt verkar preventivt. Om dessa innovationer ska kunna göra verklig skillnad behöver upptaget av innovationer i svensk sjukvård förändras och här finns en chans att regulatoriskt främja hållbarhet och innovation samtidigt.

Enligt en undersökning nyligen utförd av SwedenBIO bland våra medlemmar kan vi konstatera att bland de små och medelstora bolagen är det dokumenterade hållbarhetsarbetet begränsat. Detta innebär dock inte att ett sådant fundament för verksamheten inte finns.

SwedenBIO vill se att små och mellanstora bolag med hög innovationsnivå ges möjlighet att delta i offentlig upphandling under en särskild kvot där hållbarhetskraven beaktas men med utgångspunkt i hur bolagens innovationer skulle kunna bidra till att uppnå hållbarhetsmål, snarare än i vilken mån bolaget som sådant uppfyller formella hållbarhetskrav. Om företag vars produkter och tjänster behövs för att långsiktigt verka för ökad hållbarhet snavar på att de inte kan möta upp formella rapporteringskrav så har vi kastat ut barnet med badvattnet. Därför behövs ett undantag för den typen av bolag, vilka kan finnas i andra sektorer än just life science-branschen. Ett sådant undantag skall inte vara en utväg att undgå ett ansvarsfullt företagande eller miljöarbete, dock ser möjligheterna för dokumentation, påverkan och uppföljning annorlunda ut för mindre, innovativa bolag.

För att stärka de små och mellanstora life science-bolagens kunskaper och förmågor inom hållbarhet har SwedenBIO instiftat en arbetsgrupp vars främsta syfte är att stödja branschföreningens medlemmar i sitt långsiktiga hållbarhetsarbete. Införandet av klimathänsyn i offentlig upphandling kommer att driva på dessa bolags hållbarhetsarbete under de kommande åren, men om deras lösningar och produkter utestängs från den offentliga verksamheten finns stor risk att dessa innovationer inte kommer offentligheten till godo.

Specifika kommentarer

- Att bedriva ett långsiktigt hållbarhetsarbete innebär investeringar och kostnader för det enskilda bolaget. Dessa investeringar kommer i många fall påverka det pris som bolaget begär för sin produkt. Ett aktivt hållbarhetsarbete måste premieras och tilldelas viktning i samband med utvärdering av inkomna bud vid en offentlig upphandling för att inte endast pris blir avgörande vid beslut.
- SwedenBIO saknar information om hur mätning och rapportering av koldioxidavtryck ska kunna ske på ett meningsfullt sätt, dvs. att dessa utgår från det globala problem som koldioxidutsläpp och klimatförändringar är. Beräkningar av klimatutsläpp bör följa uppsatta internationella modeller som t.ex. EU Taxonomi, Greenhouse Gas Protocol eller SBTi (Science Based Targets Initiative).
- Vi välkomnar att förslaget innebär skärpta krav på användning av antibiotika på djur vid livsmedelstilverkning men vi efterlyser att frågan om antimikrobiell resistens gör ett större avtryck än specifikt kring djurhållning. I samband med offentlig upphandling i hälso- och sjukvården finns stora möjligheter att stimulera till att nya innovationer kommer i bruk som minskar nyttjandet av antibiotika, förstärker effekten av befintliga antibiotika eller till och med undviker att behovet av antibiotika

uppstår över huvud taget. Här har förslaget missat en möjlighet att på samma gång främja svensk innovation med kravställande i offentlig upphandling som verktyg och att adressera problematiken kring antimikrobiell resistens inom hälso- och sjukvården.

- En statlig utredning eller bokstavsutredning bör tillsättas för att analysera kostnaden för hälso- och sjukvården som antimikrobiell resistens medför i förhållande till kostnaderna att nyttja nya produkter och metoder som undviker nyttjandet av antibiotika.
- Samtliga myndigheter bör åläggas att ta fram stöd och praktiska exempel som underlättar för företagen att förstå bedömningskriterierna. Dessa bör baseras på internationellt erkända rapporteringsmetoder. För hälso- och sjukvården bör riktlinjerna harmoniseras och samtliga regioner samlas kring riktlinjer med tillhörande tolkningsunderlag.
- För att klimatkrav i offentlig upphandling ska bli verkningsfullt behöver de även åtföljas av förändrade beställningsrutiner och en uppföljning av att kraven på leverantörerna har en reell effekt.
- En utmaning som förslaget inte har något riktig lösning på ligger i att säkra att internationella handelsavtal inte bryts liksom hur internationell påverkan ska kunna maximeras med skärpta krav nationellt.
- Det behövs också en analys av hur Sveriges hårdare miljö- och klimatkrav påverkar svenska bolags möjligheter till export.